

Olsztyn, 1 lipca 2021 r.

PS-VI.431.2.4.2021.AB

Pani
Dorota Banaszewska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Olsztyńska 16 A
11 – 731 Sorkwity

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.185.2021 z 27 maja 2021 r. /**akta kontroli str. 1/** zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – delegatura Urzędu w Ełku, w składzie:

1. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista, kierująca zespołem,
 2. Katarzyna Henryka Stefanowska - główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sorkwitych. Czynności kontrolne rozpoczęto 9 czerwca 2021 r. i zakończono 11 czerwca 2021 r. Przedmiot kontroli obejmował planowanie i prowadzenie pracy z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny, w świetle przepisów:
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020 r. poz. 821 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
 - ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2020 r. poz. 1329) – zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. GOPS / kontrolowana Jednostka / Jednostka / Ośrodek - co oznacza: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwitych,
2. Kierownik - co oznacza Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwitych, panią Dorotę Banaszewską,
3. Gmina - co oznacza: Gminę Sorkwity,
4. Regulamin - co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwitych*,
5. Zarządzenie - co oznacza: *Zarządzenie Nr 1/2020 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwitych z 29 kwietnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia działań prewencyjnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sorkwitych w związku z występowaniem wirusa COVID-19 na terenie Polski*,
6. asystent - co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny

- i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w GOPS w Sorkwicach,
7. plan pracy/plan - co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
 8. projekt - co oznacza: projekt realizowany przez GOPS w Sorkwicach w okresie objętym kontrolą pn. „*Rodzina Razem!*”,
 9. wykaz 1 - co oznacza: wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie objętym kontrolą, sporządzony przez Jednostkę,
 10. wykaz 2 - co oznacza: wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie objętym kontrolą w ramach projektu „*Rodzina Razem!*”, sporządzony przez Ośrodek.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2020 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w książce kontroli prowadzonej przez Ośrodek pod poz. 1 w 2021 r. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Doroty Banaszewskiej – Kierownika GOPS. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o analizę dokumentacji prowadzonej w kontrolowanej jednostce, oświadczenia, a także informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww. oraz asystenta rodziny zatrudnionego w Ośrodku.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwicach działa na podstawie *Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach*, przyjętego Zarządzeniem Nr 3/2019 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach z 30 sierpnia 2019 r. /**akta kontroli str. 2-11**/. Analiza powyższego dokumentu wykazała, iż w § 1 ust. 1 pkt 8 ppkt 1 wyodrębniono stanowisko pracy asystenta rodziny, a jego niektóre zadania ujęto w § 1 ust. 1 pkt 8 ppkt II. Nadmienić należy, iż w wystąpieniu pokontrolnym z 3 października 2017 r. znak: PS-VI.431.3.11.2017.KS, także stwierdzono, że w wówczas obowiązującym regulaminie Jednostki, nie ujęto wszystkich zadań asystenta rodziny wymienionych w art. 15 pkt 1 ustawy. Podczas trwania czynności kontrolnych, Kierownik Ośrodka Zarządzeniem Nr 4/2021 z dnia 10 czerwca 2021 r., dokonała stosownych zmian w zakresie uwzględnienia zadań asystenta w obowiązującym Regulaminie /**akta kontroli str. 12**/.

Ustalono, iż w dacie kontroli obowiązywało *Zarządzenie Nr 1/2020 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach z 29 kwietnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia działań prewencyjnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sorkwicach w związku z występowaniem wirusa COVID-19 na terenie Polski* /**akta kontroli str. 13**/. Niniejszy dokument regulował pracę pracowników Ośrodka (w tym asystenta rodziny) w okresie epidemii, która mogła być świadczona zdalnie. Zgodnie z informacją przekazaną przez Kierownika, stanowiąca **akta kontroli str. 14**, w okresie ograniczeń w funkcjonowaniu ośrodka spowodowanych przez COVID-19, asystenci rodziny kontaktowali się z rodzinami telefonicznie. W szczególnych sytuacjach, wymagających kontaktu bezpośredniego, starali się co najmniej raz w miesiącu odwiedzać środowisko, przy zachowaniu reżimu sanitarnego.

Stwierdzono, iż w GOPS nie obowiązywały wewnętrzne zarządzenia, regulujące realizację zadań przez asystentów rodziny, w tym sposób dokumentowania przez nich pracy z rodziną. Z przedłożonego kontrolującym wykazu, stanowiącego **akta kontroli str. 14**, a także analizy dokumentacji wynika, że asystenci prowadzili następującą dokumentację:

- asystent 1:
 - plan pracy z rodziną,
 - diagnoza sytuacji rodziny,
 - ocena okresowa sytuacji rodziny,
 - karta pracy asystenta rodziny (sporządzana co miesiąc),
- asystent 2:
 - plan pracy z rodziną,
 - sprawozdanie miesięczne,
 - sprawozdanie ocena okresowa-półroczna z pracy asystenta rodziny,
 - sprawozdanie końcowe,
 - ewidencja godzin pracy/karta zaangażowania w realizację projektu „Rodzina Razem!”
 - miesięczna karta wsparcia asystenta rodziny w ramach projektu „Rodzina Razem!”.

2. Tryb przydzielania asystenta rodziny

Ustalono, że w okresie podlegającym kontroli w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sorkwicach zatrudnionych było łącznie dwóch asystentów rodziny:

- asystent 1 - zatrudniony w okresie od 03 sierpnia 2015 r. do dnia kontroli na umowę o pracę, początkowo na pełen etat, następnie od 01 lipca 2020 r. na 4/5 etatu,
- asystent 2 – zatrudniony w ramach projektu „Rodzina Razem!”, na umowę zlecenie w okresie od 01 lipca 2020 r. do 31 maja 2021 r. /**akta kontroli str. 14**/.

Wydatki na wynagrodzenie wraz z pochodnymi asystenta 1 w okresie objętym kontrolą finansowane było z budżetu Gminy i częściowo z innych źródeł.

Zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 ustawy, praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona i nie prowadzili oni postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę /**akta kontroli str. 15**/.

W okresie objętym kontrolą, asystenci obejmowali wsparciem łącznie 19 rodzin, w tym rodzinę, z której dziecko przebywało w pieczy zastępczej oraz 5 rodzin uczestniczących w projekcie. W dacie kontroli asystent wspierał 8 rodzin, bowiem z 11 rodzinami zakończono współpracę. Limit rodzin, określony w art. 15 ust. 4 ustawy, z którymi asystent może prowadzić pracę w tym samym czasie, nie został przekroczony /**akta kontroli str. 16-18**/.

Stwierdzono, iż nie było przypadku zobowiązania rodziny do współpracy z asystentem przez sąd. Ponadto, zgodnie z przedłożoną informacją, stanowiącą **akta kontroli str. 19**, asystenci nie udzielali pomocy rodzinom na mocy ustawy „Za życiem”, albowiem w okresie podlegającym kontroli do Ośrodka nie wpłynął wniosek o koordynację wsparcia.

W okresie kontrolowanym do Ośrodka złożony został jeden wniosek o jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie, albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, o którym mowa w art. 10 ww. aktu prawnego.

W dokumentacji GOPS znajdowały się zaświadczenia lekarskie, o których mowa w art. 4 ust. 3 oraz art. 10 ust. 6 ustawy „Za życiem”.

Ponadto ustalono, iż z terenu Gminy Sorkwity 5 dzieci z 3 rodzin przebywało w rodzinnej formie pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą asystent obejmował wsparciem tylko 1 z nich. Asystenci nie pracowali z pozostałymi rodzinami, bowiem jedna z rodzin zaprzestała współpracy, druga zaś zmieniła miejsce zamieszkania i przebywała poza terenem Gminy **/akta kontroli str. 20-21/**.

Oceny pracy asystenta dokonano na podstawie analizy dokumentacji 9 rodzin objętych wsparciem w okresie kontroli (wykaz 1, poz.: 1, 6, 7, 11, 12, 14; wykaz 2: poz. 2, 3, 5). Przeanalizowano teczki 3 rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz 5 rodzin, z którymi zakończono współpracę, w tym 1, z której dzieci przebywały w pieczy zastępczej oraz 3 objętych wsparciem asystenta w ramach realizowanego projektu **/akta kontroli str. 16-18/**.

Ustalono, iż pracownicy kontrolowanej Jednostki informacje o rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pozyskiwali m.in.. z następujących źródeł:

- podczas przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych,
- ze środowiska lokalnego,
- z indywidualnych zgłoszeń rodzin potrzebujących wsparcia,
- z innych instytucji (w przypadku przemieszczenia się rodzin pomiędzy gminami) **/akta kontroli str. 22/**.

W każdym badanym przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy. Na podstawie wywiadu środowiskowego dokonywał analizy sytuacji rodziny. Następnie, zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy, pracownik socjalny formułował w wywiadzie środowiskowym wnioski do Kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta. W tym też dokumencie Kierownik GOPS po otrzymaniu wniosku pracownika socjalnego, przydzielał rodzinie asystenta.

3. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta

Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą, w myśl art. 8 ust. 3 ustawy. We wszystkich badanych przypadkach w analizowanej dokumentacji znajdowały się zgody rodzin na podjęcie współpracy z asystentem **/akta kontroli str. 23-27/**.

Jak wynika z przyjętego do protokołu ustnego oświadczenia asystenta, pracującego w GOPS w dacie kontroli, pierwsza wizyta asystenta rodziny w środowisku zawsze odbywała się w obecności pracownika socjalnego. Rodzina była o takiej wizycie wcześniej informowana **/akta kontroli str. 28/**.

Na podstawie analizy dokumentacji ustalono, że po objęciu rodziny wsparciem, asystent pracujący w Jednostce w dacie kontroli, sporządzał „*Diagnozę sytuacji rodziny*”, która zawierała następujące elementy: dane rodziny, sytuacja rodziny (opiekuńczo-wychowawcza, rodzinna, prowadzenie gospodarstwa domowego, formalno-prawna, mieszkaniowa, materialna, zdrowotna, występowanie przemocy w rodzinie, uzależnienia, sytuacja zawodowa,

aktywność społeczna, system wsparcia społecznego), problemy rodziny i ich przyczyny formułowane przez rodzinę, motywacja rodziny do rozwiązywania swoich problemów, potencjały i silne strony rodziny /**akta kontroli str. 30-35**/. Jak wynika z wyjaśnień asystenta, stanowiących **akta kontroli str. 28**, diagnoza opracowywana była po dogłębnym poznaniu rodziny i jej problemów. W przypadku asystenta zatrudnionego w ramach projektu, bazował on na diagnozach opracowywanych przez specjalistów zatrudnionych w projekcie.

W badanych przypadkach dokonano analizy realizacji zadań asystenta rodziny pod kątem:

a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji

Jednym z zadań asystenta rodziny, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy, jest opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.

Ponadto przepisy art. 15 ust. 3 ww. aktu prawnego stanowią, że plan pracy z rodziną obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty.

Poddane analizie plany pracy i ich aktualizacje, opracowane przez asystenta zatrudnionego w takcie przeprowadzania czynności kontrolnych, dla rodzin umieszczonych w wykazie 1 pod poz. 1, 6, 7, 11, 12, 14, zawierały następujące elementy: dane rodziny, datę sporządzenia (np. styczeń 2021), przewidziany termin realizacji (np. sierpień grudzień 2021) cel główny, cele szczegółowe (długoterminowe), cele szczegółowe (krótkoterminowe), przy których czasami wskazywano terminy np. *marzec 2020, do końca 01.2021*, podpis rodziny, pracownika socjalnego, asystenta rodziny, Kierownika /**akta kontroli str. 36-52**/.

Plany pracy, opracowane przez asystenta zatrudnionego w ramach projektu, dla rodzin umieszczonych w wykazie 2 pod poz. 2, 3, 5, zawierały m.in. dane rodziny, datę sporządzenia, przewidywany termin realizacji (VII.2020 r. – V.2021 r.), problemy rodziny i ich przyczyny formułowane przez rodzinę, w tym oczekiwania względem współpracy formułowane przez rodzinę, obszary do zmiany (formułowane przez rodzinę), potencjały i silne strony rodziny pomocne w zmianie, cel główny, cele szczegółowe (długoterminowe), podpis asystenta rodziny, pracownika socjalnego i Kierownika.

W planach stwierdzono brak podpisu rodziny, stanowiącego potwierdzenie, iż zostały one opracowane przy współpracy z nią /**akta kontroli str. 53-58**/.

Kierownik Ośrodka poproszona o wyjaśnienie powyższego, wskazała, iż „...z treści planów wynika, że planowane działania konsultowano z innymi członkami rodzin (świadczą o tym wymienione potencjały i oczekiwania różnych członków rodzin) (...) plany konsultowano z całymi rodzinami.” /**akta kontroli str. 59-60**/.

Brak podpisu członków rodziny na planie pracy, może budzić wątpliwości, czy faktycznie były one opracowane przy współdziałaniu rodzin. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest niewłaściwie przyjęty sposób organizacji pracy asystenta oraz niewystarczający nadzór Kierownika nad realizacją przez niego zadań, co może skutkować podejmowaniem działań nieadekwatnych do potrzeb rodziny.

Ustalono, iż w planach pracy i ich aktualizacjach, opracowanych dla 9 rodzin, których dokumentację analizowano, nie ujęto zakresu realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a co za tym idzie brak terminów ich realizacji

i przewidywanych efektów podejmowanych działań. W niektórych planach pracy i ich aktualizacjach, ujmowano terminy realizacji celów /**akta kontroli str. 36-58**/.

W związku z powyższym zwrócono się z pisemnym pytaniem do Kierownika o wskazanie przyczyny nieuwzględnienia w planie pracy powyższych elementów. Kierownik Ośrodka poinformowała, iż „*w planach pracy asystentów rodziny ujęte są cele główne, które precyzują zamierzone efekty, cele szczegółowe długoterminowe, których zakres realizacji przewidywany jest od pół roku do co najmniej roku (przewidywany termin realizacji planu) i cele szczegółowe krótkoterminowe (do realizacji w okresie miesiąca, do pół roku). Cele ujęte w planie pracy tworzą, określają zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych*” /**akta kontroli str. 61-62**/.

Tak przyjętego stanowiska kontrolujący nie podzielają, zgodnie bowiem z art. 15 ust. 3 ustawy plan pracy z rodziną powinien zawierać zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych przez rodzinę, terminy ich realizacji, a także przewidywane efekty. Zamieszczenie szczegółowych działań, a także terminów ich realizacji konkretyzuje czynności, które rodzina ma podjąć, wyraźnie precyzuje gdzie, kiedy i przy współpracy z kim może realizować kroki zmierzające do wyznaczonych celów. Ponadto umożliwia właściwe monitorowanie sytuacji rodziny, biorąc pod uwagę jej aktywność w przezwycięzaniu sytuacji trudnej, w której się znalazła. Efekty podejmowanych działań także pozwalają monitorować skuteczność przyjętych do realizacji działań. Ujmowanie powyższych elementów w planie, przewidzianych przez ustawodawcę, jest istotne, ponieważ pozwala monitorować skuteczność opracowanych działań, jak również umożliwia ewentualną ich korektę, kiedy podejmowane działania nie przynoszą rezultatów. Właściwie skonstruowany plan pracy z rodziną, mającą trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, stanowi podstawę do zmiany jej sytuacji życiowej.

Przyczyną stwierdzonej nieprawidłowości jest zatem niewłaściwa interpretacja obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa oraz mylenie działań i ich efektów z celami, a także niewystarczający nadzór wewnętrzny Kierownika nad sposobem dokumentowania pracy z rodziną przez asystentów. Kontrolujący udzielili bieżącego instruktażu w powyższym zakresie i przedłożyli Kierownikowi Ośrodka wzór planu pracy z rodziną, który zawiera wszystkie wymagane przepisami praw elementy, do ewentualnego wykorzystania go przez asystentów rodziny w dalszej pracy z rodzinami.

Ustalono, iż w okresie kontrolnym, wsparciem asystenta objęta była 1 rodzina, z której 1 dziecko przebywało w pieczy zastępczej (wykaz rodzin 1 poz. 12).

W wyniku analizy sporządzonego dla niej planu pracy stwierdzono, że ww. dokument nie zawierał potwierdzenia, iż był opracowywany we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowany z planami pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, do czego zobowiązuje art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy /**akta kontroli str. 51-52**/.

Kierownik Ośrodka w pisemnych wyjaśnieniach poinformowała, iż plan pracy nie był opracowany we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, gdyż GOPS nie był informowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, właściwe ze względu na miejsce pobytu dziecka, odnośnie działań wobec jego rodziny biologicznej. Wskazała, iż asystent rodziny, z uwagi na chorobę występującą w rodzinie i pobyt pod jej opieką drugiego dziecka, skupił się na podejmowaniu działań mających na celu utrzymanie go w rodzinie. Ponadto dodała, iż przez ostatnie kilka lat rodzina mieszkała na terenie innej gminy /**akta kontroli str. 63-64**/

Opracowanie planu pracy z rodziną przy współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (w przypadku rodzin, z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej) gwarantuje spójny system wsparcia podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny. Brak koordynacji działań w tym zakresie, może prowadzić do realizacji przez te podmioty, w tej samej rodzinie, sprzecznych i wzajemnie wykluczających się działań, a tym samym skutkować brakiem poprawy sytuacji rodziny.

Przyczyną powstania nieprawidłowości jest niewłaściwie przyjęty sposób organizacji pracy asystenta oraz niewystarczający nadzór Kierownika nad realizacją przez niego zadań.

Ustalono, że praca z rodzinami, prowadzona była przez asystentów w środowisku oraz w siedzibie Jednostki. Okresowo, z uwagi na wystąpienie stanu epidemii, pracowali oni zdalnie i wówczas udzielali rodzinom wsparcia telefonicznie, zgodnie z obowiązującymi w kontrolowanej Jednostce wewnętrznymi unormowaniami.

Działania, podejmowane w ramach pracy z rodzinami, asystent zatrudniony w dacie kontroli w Jednostce dokumentował w „*Kartach pracy*”, które opracowywane były na dany miesiąc. Odnotowywał w nich datę, podjęte działania (w stosunku do wszystkich rodzin objętych wsparciem) i liczbę godzin /**akta kontroli str. 65-80**/. Asystent zatrudniony w ramach projektu swoje działania dokumentował w „*Sprawozdaniu miesięcznym asystenta rodziny*”, opracowywanym odrębnie dla każdej rodziny, gdzie uwzględniał dane rodziny, ilość przepracowanych godzin, zastosowane działania pomocowe /**akta kontroli str. 81-88**/.

Na podstawie analizy dokumentacji prowadzonej przez asystentów, ustalono, iż praca z rodzinami skoncentrowana była m.in. na udzielaniu rodzinom pomocy:

- w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym materialnej i mieszkaniowej (wskazanie zasad prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowania budżetem domowym),
- w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi (prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców),
- w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych (wsparcie emocjonalne, pomoc w załatwieniu formalności związanych z rozwodem),
- w podniesieniu ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych (wskazanie możliwości spędzania czasu wolnego z dziećmi, odpowiednich metod wychowawczych), a tym samym poprawy relacji w rodzinie,
- w dbaniu o sferę zdrowotną (umawianie wizyty lekarskich/z terapeutami, towarzyszeniem rodzinom podczas wizyt),
- w nauce dzieci (dostarczanie materiałów do pracy),
- poprzez motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i podjęcia pracy zarobkowej,
- w załatwianiu spraw urzędowych, w tym sporządzaniu pism, gromadzeniu dokumentacji np. w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności.

b) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy.

Stwierdzono, iż asystenci rodziny sporządzali okresowe oceny sytuacji rodziny i przekazywali je Kierownikowi Ośrodka, który fakt zapoznania się z oceną potwierdzał

własnoręcznym podpisem W analizowanych przypadkach przestrzegano 6 miesięcznego terminu sporządzenia tej oceny. Asystent zatrudniony w Jednostce w dacie kontroli dokonywał ich w dokumencie pn. „Ocena okresowa sytuacji rodziny”. Ujmował w nim problemy występujące w rodzinie, efekty/zagrożenia, zrealizowane działania i wskazywał wnioski do dalszej pracy /**akta kontroli str. 89-97/**. Z kolei asystent zatrudniony w ramach projektu, sporządzał dokument pn. „Sprawozdanie ocena okresowa-półroczna z pracy asystenta rodziny”. Ujmował w nim m.in. opis sytuacji rodziny przed objęciem asystą, cele współpracy z rodziną, zadania wykonane z rodziną w danym okresie, wnioski do dalszej pracy z rodziną /**akta kontroli str. 98-103/**. Przedmiotowe dokumenty były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny oraz Kierownika, który w ten sposób potwierdzał zapoznanie się z ich treścią.

c) współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

Ustalono, iż asystenci, w ramach swoich obowiązków, współpracowali z podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, w tym z:

- placówkami oświatowymi – kontakty z wychowawcami, pedagogiem, monitoring sytuacji szkolnej dzieci,
- Polskim Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Giżycku oraz w Biskupcu – konsultacje ze specjalistami, pomoc podopiecznym w kontakcie z jednostką, pomoc w kontakcie z rodziną, ustalanie terminów wizyt,
- I Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Mrągowie – współpraca z kuratorem zawodowym, konsultacje z kuratorami społecznymi,
- Sądem Okręgowym w Olsztynie, Wydział Rodzinny i Nieletnich – przedkładanie opinii o rodzinie,
- Sądem Rejonowym w Mrągowie – złożenie wniosków o wgląd w sytuację rodziny,
- Apli Papli Centrum Terapii w Mrągowie – konsultacje w sprawie rodziny objętej wsparciem,
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Mrągowie – przekazanie informacji o zmianie miejsca zamieszkania rodziny, konsultacje z asystentem rodziny,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Mrągowie – konsultacje z asystentem rodziny w zakresie współpracy z rodziną, która zmieniła miejsce zamieszkania,
- Komendą Powiatową Policji w Mrągowie – współpraca z dzielnicowym, składanie wyjaśnień w sprawie rodzin współpracujących z asystentem,
- placówkami służby zdrowia - towarzyszenie podopiecznym podczas wizyt lekarskich, kontakt w sprawie ustalenia terminów wizyt lekarskich,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sorkwicach – złożenie wniosków, konsultacje w sprawie podopiecznych mających problem alkoholowy /**akta kontroli str. 104-106/**.

Na podstawie informacji uzyskanych od Kierownika /**akta kontroli str. 107/** ustalono, że w okresie objętym kontrolą, sporządzono 1 opinię o rodzinie i jej członkach na wniosek sądu. Ponadto Ośrodek, w przypadku 4 rodzin, wnioskował do sądu o wgląd w ich sytuację rodzinną.

Z analizy dokumentacji wynikało, że asystenci rodziny współpracowali z zespołem interdyscyplinarnym/grupą roboczą, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy, co odnotowywali w dokumentacji prowadzonej w ramach pracy z rodziną /**akta kontroli str. 108-109/**.

d) monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

W okresie objętym kontrolą zakończono współpracę z 11 rodzinami z powodu:

- osiągnięcia celów - 2 rodziny,
- zmiany miejsca zamieszkania rodziny – 3 rodziny,
- osiągnięcia przez dzieci pełnoletności – 1 rodzina,
- zakończenia realizacji projektu - 5 rodzin **/akta kontroli str. 16-18/**.

Kontrolujący ustalili, że asystenci na koniec współpracy z rodziną dokonywali oceny jej sytuacji. Asystent zatrudniony w dacie kontroli informacje te sporządzał w dokumencie pn. „Ocena okresowa sytuacji rodziny”, zaś asystent zatrudniony w ramach projektu opracowywał na tę okoliczność dokument pn. „Sprawozdanie końcowe”, w którym ujmował dane rodziny, opis sytuacji rodziny przed objęciem asystenturą rodziny, obszary do zmiany (formułowane przez rodzinę), cele współpracy z rodziną, efekty **/akta kontroli str. 110-117/**.

Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt.16 ustawy, asystent monitorował funkcjonowanie rodziny po zakończeniu z nią pracy, poprzez wizyty w środowisku, kontakt telefoniczny z rodziną oraz kontakt z podmiotami i osobami działającymi na rzecz danej rodziny. Asystent dokumentował realizację tego zadania w „Kartach pracy”.

Asystent, zatrudniony w GOPS w dacie kontroli, w wyjaśnieniach przyjętych do protokołu **/akta kontroli str. 29/** wskazał, iż „*monitoring trwa zazwyczaj do pół roku (w zależności od rodziny od 3 miesięcy do pół roku). Nieraz dzwonię, także jestem w środowisku. Staram się, aby kontakt był co najmniej raz w miesiącu*”.

Zespół inspektorów ustalił, iż z dniem 31 maja 2021 r. zakończono współpracę z 5 rodzinami, które były objęte wsparciem asystenta w ramach projektu.

Kierownik GOPS poinformowała, iż monitoring tych rodzin będzie prowadzony przez asystenta rodziny zatrudnionego w GOPS. Wskazała przy tym, iż także pracownicy socjalni są w stałym kontakcie z tymi rodzinami i prowadzą z nimi pracę socjalną **/akta kontroli str. 118/**

4. Uwagi i wnioski:

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że asystenci zatrudnieni w GOPS udzielali rodzinom, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb, stosując przy tym różnorodne metody pracy z rodziną, aby móc uzyskać jak najlepsze efekty pracy, mające na celu poprawę ich sytuacji. Ponadto współpracowali z podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

Biorąc pod uwagę stwierdzone nieprawidłowości w zakresie planowania i prowadzenia pracy z rodziną oraz różnorodność sposobu dokumentowania podejmowanych działań przez asystentów rodziny, rekomenduje się rozważenie uregulowania, np. zarządzeniem Kierownika, wzorów dokumentów oraz sposobu ich prowadzenia. W ocenie zespołu inspektorów ww. regulacje pozwoliłyby m.in. na zachowanie ciągłości pracy z rodziną w przypadku chociażby zmian osobowych na stanowisku asystenta rodziny.

5. Zalecenia:

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Kierownika, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z członkami rodziny, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 1 i potwierdzać ten fakt.
2. W planach pracy z rodziną uwzględniać wszystkie elementy, o których mowa w art.15 ust. 3 ustawy tj.: zakres realizowanych działań mających na celu przewycięzenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji, a także przewidywane efekty.
3. Plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i koordynować z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy, oraz dokumentować ten fakt.
4. Wzmocnić nadzór Kierownika Jednostki nad pracą asystentów rodziny, a w szczególności nad sposobem prowadzenia i dokumentowania pracy z rodziną.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2020, poz. 821 ze zm.).

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Urszula Jędrychowska
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej**

Agnieszka Brzozowska - główny specjalista

Katarzyna Stefanowska - główny specjalista